

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ทักษะคิดและการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามตัวแปรเพศ และเขตที่ตั้งของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 40 โรงเรียน จำนวน 480 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของครู ตอนที่ 2 ทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 455 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.79 นำข้อมูลที่ได้รับทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอช เอ็กซ์ (SPSS : Statistical Package for The Social Science Version - X) เพื่อแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตามตัวแปรเพศและเขตที่ตั้งของโรงเรียน โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของครู

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 455 คน เป็นครูชาย 225 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 ครูหญิง 230 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 ครูส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมา มีอายุระหว่าง 30-34 ปี ร้อยละ 28.4 มีวุฒิการศึกษา ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 89 สอนในหมวดวิชา คณิตศาสตร์ ร้อยละ 21.3 รองลงมา

เป็นภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 18.2 ทำการสอนในโรงเรียนอำเภอเมือง ร้อยละ 52.7 อำเภออื่น ๆ 47.3 อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง ร้อยละ 60.2 ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ร้อยละ 67 และส่วนใหญ่ไม่อยู่ใกล้แหล่งมลพิษ คิดเป็นร้อยละ 77.4 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.8 ได้รับความรู้ หรือข่าวสาร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 93.8 และ 87.3 ตามลำดับ และมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในด้านน้ำ ร้อยละ 79.3 ป่าไม้ ร้อยละ 64.6

2. ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2.1 ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 72.3 พบว่า ทั้งครูชายและครูหญิง มีทศนคติอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 73.3 และ 71.3 ตามลำดับ

2.2 เมื่อเปรียบเทียบทศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2.1 ทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป พบว่า ครูมีทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.48

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

1. การพัฒนาประเทศให้ได้ผลดี ควรทำควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อม
2. ประชาชนควรมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ควรแก้ที่พฤติกรรมของมนุษย์

5. ครูทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้ และเข้าใจอย่างถูกต้อง
เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

6. การให้การศึกษาแก่เยาวชน เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ระยะยาวได้

ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดี ได้แก่

1. รัฐบาลยังไม่สนใจในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่าง
จริงจัง
2. การอพยพเข้าสู่เมือง เป็นเพราะผลกระทบจากปัญหา
สิ่งแวดล้อม
3. บทความเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องไม่น่าสนใจ
4. ในระดับมัธยมศึกษา การสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมมีความ
จำเป็นน้อย

เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติ
อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 และ 3.37 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ตามตัวแปรเพศ
พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติด้าน
สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน คือ การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรแก้ที่พฤติกรรมมนุษย์ โดยพบว่า ทัศนคติ
ด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ครูหญิงดีกว่าครูชาย

2.2.2 ทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ครูมีทัศนคติ
ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.25

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติ อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

1. ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด ทุกคนจึงจำเป็นต้อง
มีการอนุรักษ์ไว้
2. หากไม่ประหยัดน้ำ ในอนาคตจะไม่มีน้ำใช้

ผู้ค้ายาเสพติด

3. ผู้ลักลอบตัดไม้ควรได้รับโทษรุนแรงเท่า ๆ กับผู้ผลิตและ

ของดิน

4. ควรปลูกพืชสลับหรือหมุนเวียน เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์

แหล่งน้ำ

ทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับดี ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่ในเมืองใช้น้ำประปา จึงมองข้ามการระวังรักษา

2. การรดน้ำต้นไม้ด้วยสายยางเป็นการประหยัดน้ำ

อุทยานแห่งชาติ แม้ทำให้ราษฎรมีเนื้อที่เกษตรกรรมลดลง

3. ควรสนับสนุน การประกาศให้พื้นที่ป่าไม้บางส่วน เป็น

การปลูกป่าจึงมีความจำเป็นน้อยลง

4. ปัจจุบันการผลิตวัสดุสังเคราะห์ใช้แทนไม้ได้พัฒนามากขึ้น

ทรัพยากรธรรมชาติ

5. การใช้พลังงานทุกชนิด ย่อมส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์

6. พลังงานมีใช้ไม่จำกัด

7. ดินเป็นทรัพยากรที่ไม่หมดสิ้น แม้จะใช้อย่างผิดวิธี

ทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับพอใช้ คือ

1. กฎหมายเท่านั้นจะช่วยแก้ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย

เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.23 และ 3.26 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกัน จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

1. หากไม่ประหยัดน้ำ ในอนาคตจะไม่มีน้ำใช้

- ผู้ค้ายาเสพติด
2. ผู้ลักลอบตัดไม้ควรได้รับโทษรุนแรงเท่า ๆ กับผู้ผลิตและ
 3. การใช้พลังงานทุกชนิด ย่อมส่งผลกระทบต่อ การอนุรักษ์
 - ทรัพยากรธรรมชาติ
 4. ดินเป็นทรัพยากรที่ไม่หมดสิ้น แม้จะใช้อย่างผิดวิธี

พบว่า ทศนคติในข้อ 1, 2 และ 3 ครูหญิงดีกว่าครูชาย ในข้อ 4 ครูชายมีทศนคติดีกว่าครูหญิง

2.2.3 ทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ครูมีทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.22

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

1. บุคคลหรือองค์การใดที่ก่อให้เกิดภาวะมลพิษจะต้องเป็นผู้
- เสียค่าใช้จ่าย
2. การนำขยะจากโรงงานมาทิ้งในที่สาธารณะแสดงถึงการ
- ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม
3. การปลูกผักสวนครัวในบ้าน เป็นการลดโอกาสในการรับ
- สารพิษ
4. ฆ่าแม่ลงที่มีปะปนในลำน้ำ เป็นผลทำให้สัตว์น้ำสูญพันธุ์
- ได้

ทศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ได้แก่

1. การทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลจากอาคารบ้านเรือนมีผลเสียต่อ
- น้ำน้อยมาก เพราะสาเหตุส่วนใหญ่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม

2. โรงงานอุตสาหกรรมถ่ายของเสียลงสู่แม่น้ำได้ เพราะ
- แม่น้ำสามารถถ่ายเทหมุนเวียนและปรับตัวเองให้คืนสู่สภาพเดิมได้

3. การปลูกต้นไม้ไม่ช่วยลดปัญหามลพิษทางอากาศ
4. เครื่องปรับอากาศทำให้อุณหภูมิ โลกร้อนขึ้น
5. การสร้างปล่องควันให้สูงจะสามารถลดความสกปรกของ

อากาศได้

6. การควบคุมการปล่อยควันจากยานพาหนะ สามารถลดมลพิษทางอากาศ

7. รถที่เติมน้ำมันไร้สารตะกั่วช่วยลดมลพิษทางอากาศได้

8. อากาศเป็นพิษเกิดขึ้นเฉพาะในแหล่งชุมชน

9. ประชาชนในชุมชนมีหน้าที่สอดส่อง การมีระบบบำบัดน้ำ

เสียของโรงงานอุตสาหกรรม

10. การเทน้ำซักผ้าลงในแม่น้ำลำคลอง ไม่ก่อให้เกิดปัญหา

น้ำเสีย

11. ผงซักฟอกทำให้น้ำเสีย

12. น้ำเสียเกิดจากความมั่งงายของชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ

13. ปัจจุบันเราให้สารเคมีในการเกษตรมากเกินไปจนความ

จำเป็น

14. สาร ซีเอฟซี มีส่วนทำให้โลกร้อนขึ้น

เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.12 เท่ากัน

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตามตัวแปรเขตที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สอนในอำเภอเมืองและอำเภออื่น อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.32 และพบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและอำเภออื่น มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.3.1 ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.49 และ

3.46 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ของครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไปแตกต่างกัน จำนวน 3 ข้อ ได้แก่

1. การพัฒนาประเทศให้ได้ผลดี ควรทำควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อม

2. รัฐบาลยังไม่สนใจในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

3. บทความเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องไม่น่าสนใจ

พบว่า ทัศนคติในข้อ 1 และ 2 ครูที่สอนในอำเภออื่นดีกว่าครูที่สอนในอำเภอเมือง ส่วนข้อ 3 ครูที่สอนในอำเภอเมืองดีกว่าครูที่สอนในอำเภออื่น

2.3.2 ทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.25

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ของครูที่สอนในอำเภอเมือง และครูที่สอนในอำเภออื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกันในข้อ ควรสนับสนุนการประกาศให้พื้นที่ป่าไม้บางส่วนเป็นอุทยานแห่งชาติ แม้ทำให้ราษฎรมีเนื้อที่เกษตรกรรมลดลง โดยครูที่สอนในอำเภอเมืองมีทัศนคติดีกว่าครูที่สอนในอำเภออื่น

2.3.3 ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.23 และ 3.22 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบ ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ของครูที่สอนในอำเภอเมือง และครูที่สอนในอำเภออื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

3.1 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 87.5 พบว่า ทั้งครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติ ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 85.8 และ 89.1 ตามลำดับ

3.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.1 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดี ได้แก่

1. สอดแทรกความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใน
ชั่วโมงสอน
2. สนับสนุนนักเรียนให้เผยแพร่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อม

ในรูปแบบต่าง ๆ

3. เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. ติดตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
5. ร่วมประชาสัมพันธ์แนวทางแก้ไข และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
6. ร่วมมือจัดกิจกรรมส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม
7. ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ในระดับพอใช้ ได้แก่

สิ่งแวดล้อม

1. ร้องเรียนหรือกล่าวโทษผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ร่วมกับองค์กรเอกชนพัฒนาสิ่งแวดล้อม

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไปแตกต่างกันคือ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยการปฏิบัติของครูหญิงดีกว่าครูชาย

3.2.2 การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.11

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

1. ปิดไฟทุกครั้ง หลังการใช้
2. ถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังการใช้

การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับดี ได้แก่

1. สนับสนุนการอนุรักษ์แหล่งน้ำ
2. นำน้ำที่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก
3. อบรมนักเรียนเกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างประหยัด
4. ขณะแปรงฟันหรือล้างจาน เปิดก๊อกน้ำไหลตลอดเวลา
5. เปิดน้ำฝักบัว ขณะฟอกสบู่
6. ตรวจสอบ สำนวนการรั่วซึมของท่อน้ำ
7. บำรุงรักษาต้นไม้ด้วยการใส่ปุ๋ยเคมี
8. แนะนำและชักชวนนักเรียนใช้ปุ๋ยเคมี
9. เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ
10. หย่าสามเหลี่ยมการใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยไม้

11. ปลุกต้นไม้ เป็นงานอดิเรก
12. แนะนำผู้อื่นให้ปลุกต้นไม้
13. รีดเสื้อผ้าที่ละชุด
14. เตือนนักเรียนให้ปิดไฟทุกครั้งหลังการใช้

เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05 และ 3.16 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบ การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเป็นรายชื่อ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกัน จำนวน 5 ข้อ ได้แก่

1. สนับสนุนการอนุรักษ์แหล่งน้ำ
2. นำน้ำที่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก
3. อบรมนักเรียนเกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างประหยัด
4. เตือนนักเรียนให้ปิดไฟทุกครั้งหลังการใช้
5. ถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังการใช้

และพบว่า การปฏิบัติในแต่ละข้อ ครูหญิงดีกว่าครูชาย

3.2.3 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.88

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ในระดับดีมาก ได้แก่

1. ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงในแหล่งน้ำ
2. ระบายน้ำทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง

การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพในระดับดี ได้แก่

1. กำจัดขยะ พลาสติก โฟม ด้วยการเผา
2. สอน แนะนำนักเรียนกำจัดขยะอย่างถูกวิธี

ชยะประเภทอื่น

และบริเวณโรงเรียน

3. นำถ่านไฟฉาย หรือหลอดไฟฟ้าที่เสื่อมคุณภาพ ทั้งรวมกับ

4. เดือนนักเรียนไม่ให้ทั้งชยะ หรือสิ่งปฏิกูล ในที่สาธารณะ

5. เลือกซื้ออาหารที่บรรจุในกล่องหรือภาชนะโฟม

6. ใช้สเปรย์ปรับอากาศชนิดภายในห้อง

7. เลือกซื้อผักที่ไม่มีรอยกัดกินของแมลง

8. ใช้ยาฆ่าแมลงภายในบ้าน

การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ในระดับพอใช้

ได้แก่

1. เมื่อไปซื้อของ จะนำถุงใส่ของไปด้วย

2. แยกประเภทของชยะก่อนทิ้ง

3. แนะนำให้ผู้อื่นใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว

4. กำจัดชยะภายในบ้าน โดยการเผา

5. กรองชยะหรือเศษอาหารทุกครั้งก่อนระบายน้ำทิ้ง

เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.82 และ 2.95 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ
พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิง
มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพแตกต่างกัน จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

1. เมื่อไปซื้อของ จะนำถุงใส่ของไปด้วย

2. แยกประเภทของชยะก่อนทิ้ง

3. เดือนนักเรียนไม่ให้ทั้งชยะ หรือสิ่งปฏิกูล ในที่สาธารณะ

และบริเวณโรงเรียน

4. กรองชยะหรือเศษอาหารทุกครั้งก่อนระบายน้ำทิ้ง

และพบว่า การปฏิบัติในแต่ละข้อ ครูหญิงดีกว่าครูชาย

3.3 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูมัธยมศึกษา ตามตัวแปรเขตที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติโดยส่วนรวมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.87 และพบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่นมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.3.1 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61 และ 2.60 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ของครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น พบว่า มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.2 การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.10 และ 3.12 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกัน จำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1. นำน้ำที่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก
2. ปลุกต้นไม้เป็นงานอดิเรก

พบว่า การปฏิบัติในแต่ละข้อ ครูที่สอนในอำเภออื่นดีกว่าครูที่สอนในอำเภอเมือง

เมื่อเปรียบเทียบ การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ของครูที่สอนในอำเภอเมือง และครูที่สอนในอำเภออื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.3 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อยู่ใน

ระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.91 และ 2.85 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพพบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพแตกต่างกัน จำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1. กำจัดขยะ พลาสติก โฟม ด้วยการเผา
2. กำจัดขยะภายในบ้าน โดยการเผา

พบว่า การปฏิบัติทั้ง 2 ข้อ ครูที่สอนในอำเภอเมืองดีกว่าครูที่สอนในอำเภออื่น

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพพบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลผลการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ครูมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยส่วนรวม มีทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาทักษะคิดทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า อยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ประยุทธ์ สุขก้อนทอง (2535) พบว่า ครูโรงเรียนมัศึกษามีค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับสูง วันพร ผลาวัลย์ (2528) พบว่า ครูมัศึกษามีความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง และ เอ็ดดราลิน (Edralin, 1990) พบว่า ครูมีความคิดเห็นและทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับสูง อีกทั้งจากการศึกษาของ สิริเจษฎ์ รัตนจรณะ (2532) พบว่า ผู้สอนที่มีความรู้สิ่งแวดล้อม

ศึกษาสูงจะมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมศึกษาสูงด้วย สมชาย อำพันทอง (2532) พบว่า ระดับเจตคติที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้นอยู่กับการศึกษา ซึ่งอาจมีผลมาจากครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 89 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบกับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ในปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงอาจเป็นผลทำให้ครูมัศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี

1.2 ด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากผลการวิจัยพบว่าครูมีทัศนคติอยู่ในระดับดีและดีมาก อาจเป็นเพราะจากการพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมา ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็นปัญหาทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ จนถึงระดับโลก ทำให้เกิดการตื่นตัว ดังจะเห็นได้จาก มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วย การพัฒนาและสิ่งแวดล้อม (United Nations Conference on Environment and Development-UNCED) ณ เมือง ริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในเดือนมิถุนายน 2535 (วรมณี พงนิภาว, 2535) จึงมีการร่วมมือเพื่อหยุดยั้งปัญหานี้และหาแนวทางป้องกัน และดำรงรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทำให้ครูมีความเข้าใจและทราบว่า สิ่งที่มนุษย์ได้รับจากสิ่งแวดล้อมนั้น หากมนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ไม่ตักตวงมากเกินไปจนเกิดขนาดแล้ว ธรรมชาติย่อมคงอยู่และให้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและถ้ามนุษย์สามารถรักษาคุณภาพระหว่างสิ่งแวดล้อมกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้ดำรงอยู่ได้ย่อมมีผลทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ดูเหมือนจะเป็นหน้าที่ของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ผลปรากฏว่าไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง เพราะกลไกของรัฐนั้นมีข้อจำกัดทั้งในส่วนของกำลังคน งบประมาณ และความค้ำประกันประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลหรือใช้มาตรการต่าง ๆ จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้เกิดแนวคิดถึงความจำเป็นและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะสร้างสำนึก และรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และทำให้พยายามพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

1.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัยพบว่า ครูมีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ในข้อ "ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด ทุกคนจึงจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ไว้" "หากไม่

ประหยัดน้ำ ในอนาคตจะไม่มีน้ำใช้" "ผู้ลบลอบตัดไม้ควรได้รับโทษรุนแรงเท่า ๆ กับผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติด" และ "ควรปลูกพืชสลับหรือพืชหมุนเวียนเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน" นับตั้งแต่มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้โลกต้องเผชิญกับปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียป่าไม้ การขาดดินที่อุดมสมบูรณ์ การขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคหรือเพื่อการเกษตรเมื่อมนุษย์มีความต้องการทรัพยากรเพิ่มขึ้น จึงต้องมีการแสวงหาเพื่อให้ทันกับความต้องการ แต่ทุกคนก็ได้ประจักษ์แล้วว่า การใช้ทรัพยากรนั้นมีขีดจำกัดและการทดแทนยังไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาปัจจุบันประกอบกับทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักและเห็นคุณค่าในทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ และอื่น ๆ รวมทั้งครูอาจได้ประสบปัญหาเหล่านี้ด้วยตนเอง จากภูมิภาคที่อาศัยคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยนั้นประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทำให้สภาพพื้นที่แห้งแล้ง มีการบุกรุกทำลายป่า จนมีพื้นที่ป่าไม้เหลือน้อยที่สุดของประเทศ และสภาพดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิยนา ศรีชัย (2531) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีการรับรู้การทำลายป่า การสูญเสียแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และการทำลายพันธุ์พืชและสัตว์สูงสุด วิชัย พัฒนาวังศรีธรรม (2524) พบว่าทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคใต้อยู่ในเกณฑ์สูง นอกจากนี้พบว่าครูมีทัศนคติในระดับพอใช้ในข้อ "กฎหมายเท่านั้นจะช่วยแก้ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย" เป็นเพราะว่าการบุกรุกทำลายป่าจะด้วยเจตนาหรือไม่เจตนา ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรง เพราะป่าไม้มีความสำคัญยิ่งต่อความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดิน ต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ทุกคนให้ความสำคัญต่อมาตรการทางกฎหมาย แท้ที่จริงแล้วถ้าประชาชนรับรู้และมีจิตสำนึกต่อความสำคัญของป่าไม้รู้ถึงประโยชน์ของป่าไม้ และโทษของการทำลายป่าแล้ว เกิดเป็นทัศนคติที่ถูกต้อง ชิมซาบเข้าไปในสำนึกของประชาชน เกิดความรู้สึกร่วมกันในการที่จะรักและหวงแหนป่าไม้ ซึ่งจะส่งผลดีในระยะยาวและไม่เกิดการละเมิด ถ้าใช้มาตรการทางกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียวในการแก้ไขปัญหา ก็จะไม่ครอบคลุมได้เพียงระดับหนึ่ง และในขณะที่ต่อหน้าเท่านั้น จึงไม่ใช่วิถีทางที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมทัศนคติด้านนี้ให้ครูเพื่อนำไปถ่ายทอดและพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนต่อไป

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัย พบว่า ครูมีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ในข้อ "การนำขยะจากโรงงานมาทิ้งในที่สาธารณะ แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม" แสดงให้เห็นว่า ครูยังมีความเข้าใจและมีความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบต่อชุมชน เพราะขยะเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เกิดความไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งทำให้เกิดปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน แหล่งสาธารณะเป็นที่ซึ่งชุมชนทุกคนพึงมีสิทธิในการใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน และมีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งทัศนคติดังกล่าวของครูสอดคล้องกับการศึกษาของ รวมนพร อุ่นวรรณธรรม (2525) พบว่า นักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม เกี่ยวกับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมในเรื่องการทำสิ่งแวดล้อมให้สกปรก เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และไม่ควรรอบอย่าง มาก เช่นเดียวกับ นุชลี อุปภัย (2525) พบว่า นักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม การทำให้สิ่งแวดล้อมสกปรก นอกจากนี้ ครูยังมีทัศนคติในระดับดีมากในข้อ "การปลูกผักสวนครัวในบ้าน เป็นการลดโอกาสในการรับสารพิษ" และ "ยาฆ่าแมลงที่มีปะปนในล่าน้ำ เป็นผลทำให้สัตว์น้ำสูญพันธุ์ได้" ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบ และรายการสารคดีเกี่ยวกับสุขภาพและการเกษตร ทำให้ครูทราบถึงอันตรายจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช สารเคมีที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และพิษตกค้าง ซึ่งผลจากสารพิษเหล่านั้น ทำให้เกิดการเจ็บป่วย และอาจถึงแก่ชีวิตได้ ทั้งในคนและสัตว์ จากรายงานสถิติผู้ป่วย และได้รับอันตรายจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชใน 67 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2530 คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 19.86 คนต่อประชากรแสนคน และอัตราตาย 1.02 คนต่อประชากรแสนคน (รังสรรค์ ปิ่นทอง, 2536) และผลยังทำให้เกิดการเสียความสมดุลตามธรรมชาติอีกด้วย และพบว่า ครูมีทัศนคติอยู่ในระดับดีค่อนข้างต่ำในข้อ "การสร้างปล่องควันให้สูง จะสามารถลดความสกปรกของอากาศได้" สาเหตุอาจเนื่องมาจาก แนวคิดในการแก้ปัญหาการสร้างปล่องควันให้สูง ได้มีการปฏิบัติกันในช่วงหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาอากาศเป็นพิษ แต่กลับเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุปัญหาใหม่ เพราะการสร้างปล่องควันสูง ๆ ของโรงงาน ทำให้ควันได้กระจายออกไป กลายเป็นตัวนำสารพิษในบรรยากาศชั้นสูง ที่ทำให้เกิดฝนกรด (ปารีชาติ สุขุม, 2536) จึงทำให้ครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องมลพิษ

ทางอากาศได้

1.5 ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ระหว่างครูชายกับครูหญิงพบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งสามด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย อ่ำพันทอง (2532) พบว่า ระดับเจตคติที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ขึ้นอยู่กับเพศ และ วิชัย พัฒนาวังศรีธรรม (2524) พบว่า ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาในวิทยาลัยครูภาคใต้ ของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาการรับรู้ข่าวสารของครูชายและครูหญิงใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร จึงทำให้โอกาสของการรับรู้ข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และอื่น ๆ ของครูชายและครูหญิงเท่า ๆ กัน ดังนั้น อาจทำให้ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างครูชายและครูหญิงเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิง มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ข้อ โดยพบว่า ครูหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีกว่าครูชาย 4 ข้อ ได้แก่

1. การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรแก้ที่พฤติกรรมของมนุษย์
2. หากไม่ประหยัดน้ำ ในอนาคตจะไม่มีน้ำใช้
3. ผู้ลักลอบตัดไม้ควรได้รับโทษรุนแรงเท่า ๆ กับผู้ผลิต และผู้ค้ายา

เสพติด

4. การใช้พลังงานทุกชนิด ย่อมส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ซึ่งสอดคล้องกับ ประสพสุข สุกก้อนทอง (2535) พบว่า ครูหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูงกว่าครูชาย สอนง โปชีว (2524) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ของนักเรียนหญิงสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนชาย ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากลักษณะเฉพาะของเพศ เพศหญิง เป็นเพศที่ได้รับการอบรมให้มีความละเอียดรอบคอบ ประหยัดมีซื่อสัตย์ จึงทำให้เพศหญิงมีความวิตกกังวล และตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในเรื่องน้ำ ป่าไม้ และพลังงานมากกว่า และจากรณรงค์ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง มีการให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้ง จึงอาจทำให้เพศหญิงมีทัศนคติในเรื่องนี้ดีกว่าเพศชาย เพราะเพศหญิงจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้เร็วกว่าเพศชาย ส่วนครูชายมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีกว่าครูหญิงในข้อ "ดินเป็นทรัพยากรที่ไม่หมดสิ้น แม้จะใช้อย่างผิดวิธี" อาจเป็นเพราะเพศชายมีความสนใจในเรื่องเกษตรกรรมมากกว่า ทำให้มีความสนใจและเข้าใจในเรื่องดินได้ดีกว่าเพศหญิง

1.6 ครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง และครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภออื่น มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ระหว่างครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองกับครูอำเภออื่น พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนในอำเภออื่น มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งสามด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ พิชวีรรณ ประสานพันธ์ (2533) พบว่า ครูตำรวจตระเวนชายแดน มีเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันตามพื้นที่ปฏิบัติงาน สาโรจน์ มีน้อย (2533) พบว่า มโนทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาที่ทำการสอน ในส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน สัมชาย อำพันทอง (2533) พบว่า ระดับเจตคติที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ขึ้นอยู่กับภูมิภาค และ วิชัย พัฒนาวังศรีธรรม (2524) พบว่า ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีที่อยู่อาศัยในเมืองกับในชนบทไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนอำเภอเมืองและครูอำเภออื่นมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ โดยพบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองมีทัศนคติดีกว่าครูที่สอนในอำเภออื่น ทั้ง 4 ข้อ ได้แก่

1. การพัฒนาประเทศให้ได้ผลดีควรทำควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อม
2. รัฐบาลยังไม่สนใจในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง
3. บทความเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องไม่น่าสนใจ
4. ควรสนับสนุนการประกาศให้พื้นที่ป่าไม้บางส่วนเป็นอุทยานแห่งชาติ

แม้ทำให้ราษฎรมีเนื้อที่เกษตรกรรมลดลง

เนื่องจากสภาพแวดล้อมของอำเภอเมืองในแต่ละจังหวัดนั้น เป็นสภาพของชุมชนเมืองมากกว่าเป็นสภาพของชนบท จึงอาจทำให้ครูที่สอนในอำเภอเมืองประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าครูที่สอนในอำเภออื่น ๆ ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ สารโจนี มีน้อย (2533) พบว่า ครูสังคมศึกษาที่ทำการสอนในสวนกลาง มีมโนทัศน์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูในส่วนภูมิภาค และ ทวีบุญ แสงหล้า (2528) พบว่า นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบวกมากกว่านักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ

2. การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ครูมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยส่วนรวมมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาทัศนคติทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า อยู่ในระดับดีเช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาติ อำพันทอง (2532) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษามีพฤติกรรมต่อปัญหา สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยในทิศทางบวก พิชร์วีรณ ประสานพันธ์ (2533) พบว่า ครูตำรวจตระเวนชายแดนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอยู่ในทิศทางที่ต้องการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และ วิชาญ มณีโชติ (2535) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมคาดหวังในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ใน

ระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากบทบาทของครูนั้นเป็นทั้งผู้หน้าที่ในการสอนโดยตรง เป็นผู้นำของสังคม เป็นผู้สร้างแนวคิดของชุมชน จึงทำให้ครูต้องประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง และเป็นตัวอย่างที่ดี และ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2521) ให้แนวคิดว่า บุคคลมักจะแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ โกลินท์ รังสาพันธ์ (2521) พบว่า ลักษณะในตัวคน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์กับการประพฤติปฏิบัติอันมีส่วนเพิ่มหรือลดปัญหา ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทัศนคติของครูมัธยมศึกษาดังได้กล่าวมาแล้วนั้นอยู่ในระดับดี จึงอาจทำให้การปฏิบัติอยู่ในระดับดีไปด้วย

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อจากผลการวิจัย พบว่า ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ยกเว้นในข้อ "ร้องเรียนหรือกล่าวโทษผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" ที่อยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพวัฒนธรรมของสังคมไทย ที่ผู้คนในสังคมไม่นิยมใช้สิทธิของบุคคลในการกล่าวโทษผู้อื่นที่กระทำผิดต่อส่วนรวม อีกทั้งผู้ที่ทำหน้าที่และผู้ใช้กฎหมาย ไม่คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ร้องเรียนเหล่านั้น แม้ว่าจะมีกฎหมายกำหนดไว้ก็ตาม ประกอบกับการที่ บุคคลที่กระทำผิดเหล่านั้น มักจะมีอำนาจ มีอิทธิพลหรือมีบทบาทมากในสังคม ทำให้ผู้ร้องเรียนเกิดความเกรงกลัวต่อภัยที่จะมาถึงตน และยังพบว่าไม่ทราบแหล่งที่จะรับการร้องเรียนได้ นอกจากนี้ พบว่า ครูมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ในข้อ "ร่วมกับองค์กรเอกชนพัฒนาสิ่งแวดล้อม" ทั้งนี้เนื่องจากโอกาสไม่เอื้ออำนวย ประกอบกับองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมยังมีไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ เพราะองค์กรเอกชนมีขีดจำกัดในบุคลากรและงบประมาณ นอกจากนี้ อาจเกิดจากแรงกระตุ้นทำให้เกิดความรู้สึกร่วม และเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมยังมีน้อย ทำให้ไม่เกิดศักยภาพในการมีส่วนร่วม อีกทั้งประกอบกับ ภาระของครูที่ต้องรับผิดชอบในงาน และครอบครัว ทำให้ครูรู้สึกว่าไม่มีเวลาดังนั้น ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะในส่วนนี้ให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ครูมีบทบาทที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำ ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติในแบบอย่างที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อนักเรียนเช่นกัน

2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า การปฏิบัติของครูอยู่ในระดับดีและดีมาก ยกเว้นในข้อ "พยายามหลีกเลี่ยงการใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยไม้" ซึ่งครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

พอใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมในอดีตที่ผ่านมา บุคคลยึดถือวัตถุ การมีเฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยไม้ แสดงถึงการมีรสนิยมและฐานะ จึงทำให้มีการแสวงหามาประดับบ้าน ทำให้การปฏิบัตินี้ยังคงหลงเหลือในปัจจุบัน แม้ว่าสภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเหล่านั้น แต่ก็ยังไม่หมดสิ้นไป เพราะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหรือปรากฏในตัวบุคคลแต่ละบุคคลนั้นเป็นผลมาจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ การเรียนรู้ในช่วงที่ผ่านมา สำหรับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นผลมาจากกระแสการเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งจะส่งผลให้คนในสังคมยอมรับและปฏิบัติตาม แม้ว่า จะรู้ว่าไม่สมควรทำก็ตาม และบางกรณีกลายเป็น ค่านิยมเฉพาะกาลขึ้นมาได้ (ชนวรรณ อัมสมบูรณ์, 2536) ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันป่าไม้มีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวพันกัน

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อจากผลการวิจัย พบว่า ครูมีการปฏิบัติในระดับดีและดีมาก ยกเว้นในข้อ "เมื่อไปซื้อของจะนำถุงใส่ของไปด้วย" ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสะดวก ไม่เป็นภาระในการจัดเตรียมและนำติดตัวไป อีกทั้งการบริการของร้านค้าจะเตรียมพร้อมที่จะให้ถุงในการบรรจุสิ่งของที่ซื้ออยู่แล้ว และมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ในข้อ "แยกประเภทของขยะก่อนทิ้ง" และ "กำจัดขยะภายในบ้านโดยการเผา" เป็นเพราะว่าระบบการเก็บขยะที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ยังเป็นการเก็บรวม การรณรงค์ให้แยกประเภทขยะ ยังไม่มีการเตรียมการในการจัดภาชนะในการรองรับขยะแยกประเภทอย่างเพียงพอในทุกพื้นที่ และในการปฏิบัติครูจะรู้สึกว่าเสียเวลา ไม่สะดวกที่จะแยกขยะ ในส่วนของนอกเมือง ระบบการเก็บขยะนั้น กระทำเฉพาะเขตเทศบาล ครูที่อยู่นอกเมืองจึงต้องกำจัดขยะเอง จึงทำลาย โดยการเผาเพราะสะดวกกว่าการฝัง นอกจากนี้ พบว่า การปฏิบัติของครูในระดับพอใช้ในข้อ "กรองขยะหรือเศษอาหารทุกครั้งก่อนระบายน้ำทิ้ง" อาจเป็นเพราะครูอาจไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดในทันทีทันใด แต่เป็นระยะยาวและรู้สึกว่าไกลตัว จึงมีการปฏิบัติในระดับที่ไม่น่าพอใจ และพบว่า ครูมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ในข้อ "แนะนำให้ผู้อื่นใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว" อาจเป็นเพราะครูไม่สะดวกเข้าไปก้าวท้าวในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ประกอบกับความคิดว่าไม่ใช้หน้าที และโอกาสที่จะแนะนำน้อย เพราะไม่อยู่ในกลุ่มคนที่ใช้รถยนต์ ดังนั้น ครูจึง

ควรจะได้รับความรู้และข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในระยะยาว หรือในอนาคตมากขึ้น เพื่อไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นอีกอย่างในอดีตที่ผ่านมา

2.5 ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างครูชายและครูหญิง พบว่า ครูชายและครูหญิง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย อำนวยทอง (2532) พบว่า ระดับพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ขึ้นอยู่กับเพศ นิรมล กลับชุ่ม (2534) พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ของนักศึกษาวิทยาลัยครู ขึ้นอยู่กับเพศ และ สุวรรณ สุชาติ (2532) พบว่า ระดับพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ขึ้นอยู่กับเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศหญิงมีความรอบคอบ และคำนึงถึงรายละเอียดมากกว่าเพศชาย และเพศหญิงมักจะมีความระมัดระวังในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือในทิศทางที่สังคมยอมรับมากกว่าเพศชาย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างครูชายและครูหญิงเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 10 ข้อ โดยพบว่า ครูหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีกว่าครูชายในทุกข้อ ได้แก่ "ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" เพราะเพศหญิงมีความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ตัว และมีความละเอียดรอบคอบมากกว่าเพศชาย จึงติดตามข่าวสารมากกว่า และพบในข้อ "สนับสนุนการอนุรักษ์แหล่งน้ำ" "น้ำดื่มที่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก" "อบรมนักเรียนเกี่ยวกับการใช้น้ำ" "เตือนนักเรียนให้ปิดไฟทุกครั้งหลังการใช้" และ "ถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดหลังการใช้" เห็นได้ว่าเป็นข้อที่เกี่ยวเนื่องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและพลังงาน ทั้งนี้เป็นเพราะเพศหญิงมีความวิตกกังวล ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากร และคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงอาจทำให้มีการปฏิบัติที่ดีกว่าเพศชาย นอกจากนี้ในเรื่องของการลด การกำจัดปริมาณขยะและมลพิษ พบว่า เพศหญิงมีการปฏิบัติดีกว่าเพศชาย ในข้อดังนี้ "เมื่อไปซื้อของจะนำถุงใส่ของไปด้วย" "แยกประเภทของขยะก่อนทิ้ง" "เตือนนักเรียน

ไม่ให้ทั้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลในที่สาธารณะและบริเวณโรงเรียน" และ "กรองขยะหรือเศษอาหาร ทุกครั้งก่อนระบายน้ำทิ้ง" อาจเนื่องจากวัฒนธรรมในสังคมไทยมักจะเน้นการอบรมเลี้ยงดูเพศหญิง อย่างกวาดขันทั้งในเรื่องความประพฤติและความเป็นแม่บ้านการเรือน จึงทำให้เพศหญิงมีการคำนึง ในเรื่องความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและผลกระทบต่อสุขภาพมากกว่า จึงทำให้เพศหญิงมี การปฏิบัติดีกว่าเพศชาย

2.6 ครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง และครูที่สอนในโรงเรียน มัธยมศึกษาอำเภออื่น มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ระหว่างครูที่สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองกับอำเภออื่น พบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองและครูที่สอนใน อำเภออื่น มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ แต่ ไม่แตกต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า การวิจัย ครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณีย์ สุวชาติ (2532) พบว่า ระดับพฤติกรรมในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ไม่ขึ้นอยู่กับภูมิฐานะ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนอำเภอเมือง และอำเภออื่นมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ โดยพบว่า ครูที่สอนในอำเภออื่นมีการปฏิบัติดีกว่าครูที่สอนในอำเภอเมือง ในข้อ "น้ำน้ำที่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก" อาจเป็นเพราะครูที่สอนในอำเภออื่นส่วนใหญ่จะใช้น้ำ จากแหล่งน้ำตามธรรมชาติหรือจากการกักเก็บไว้เมื่อมีฝนตก ดังนั้น จึงเห็นคุณค่าของน้ำมากกว่า และในข้อ "ปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรก" ครูอำเภออื่นมีการปฏิบัติดีกว่าครูในอำเภอเมือง ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะครูในอำเภอเมืองขาดแคลนพื้นที่ในการปลูกต้นไม้ เนื่องจากเป็นชุมชนเมือง จึงทำให้ ครูอำเภออื่นมีการปฏิบัติดีกว่า และพบว่า ครูที่สอนในอำเภอเมืองมีการปฏิบัติดีกว่าครูที่สอนใน อำเภออื่น ในข้อ "กำจัดขยะพวกถุงพลาสติก โฟม ด้วยการเผา" (การปฏิบัติทางลบ) และ "กำจัดขยะภายในบ้านโดยการเผา" (การปฏิบัติทางลบ) อาจเป็นเพราะครูได้รับข้อมูลข่าวสาร ในเรื่องสภาพมลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาขยะ อีกทั้งสภาพเมืองมีการอำนวยความสะดวก

ในเรื่องการจัดเก็บขยะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กรมสามัญศึกษา ควรถือเป็นนโยบายในการส่งเสริม ให้ครูมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้นโดย

1.1 การจัดประชุม อบรม หรือสัมมนาในเชิงปฏิบัติการในกลุ่มผู้บริหาร และครู ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.2 การประสานงานกับกรมการฝึกหัดครูให้วิทยาลัยครูจัดวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นวิชาบังคับในหลักสูตร เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในการเตรียมผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต

2. การเสริมสร้าง ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น โดย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญ และมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องสิ่งแวดล้อม ทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยให้ครูมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2.2 กรมสามัญศึกษา หรือผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำ ในเรื่อง การแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของครู เพื่อให้ครู เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและชุมชน

2.3 กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้ร้องเรียน และกำหนดให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม หรือแสดงบทบาทเท่าเทียมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ให้ทราบโดยทั่วกัน

3. ส่งเสริมการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของครูในอำเภอเมืองและอำเภออื่น โดย
กรมสามัญศึกษาควร

3.1 จัดกิจกรรมให้ครูในอำเภอเมืองมีโอกาสสัมผัสกับสภาพปัญหาจริง ในเรื่อง
ทรัพยากรน้ำและป่าไม้ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของครู ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการปฏิบัติในเรื่องนี้อย่าง
เหมาะสม

3.2 จัดให้มีการรณรงค์ เผยแพร่ ความรู้ ชั่วสาร ในเรื่อง วิธีการกำจัดขยะ
วิธีการแยกชนิดของขยะอย่างถูกต้อง ให้แก่ครูในอำเภออื่น อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มขีด
ความสามารถในระบบของการจัดเก็บขยะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา บทบาทของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่อง การสอน
สิ่งแวดล้อมศึกษา ในโรงเรียนทุกระดับ
2. ควรมีศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อ ทศนคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
เช่น ภูมิหลังของครู แรงจูงใจ เป็นต้น